

ДИАБЕТИК ПОЛИНЕЙРОПАТИЯ КЕЧИШИНИНГ
ПСИХООРГАНИК, НЕВРОЛОГИК ВА НЕЙРОФИЗИОЛОГИК
ХУСУСИЯТЛАРИ

Рўзиева Лайли Хасановна

<https://orcid.org/0009-0003-5244-8835>,

Саноева Матлюба Жахонкуловна

<https://orcid.org/0000-0003-1680-9886>

*Бухарский государственный медицинский институт имени Абу Али ибн
Сино*

Аннотация. 2-тип қандли диабет билан оғриган беморларда диабетик полинейропатия кечишининг психоорганик, неврологик ва нейрoфизиoлогик хусусиятлари ўрганилди. Касалликнинг клиник кўринишлари, когнитив ҳолати ва электронейромиография кўрсаткичлари таҳлил қилинди. Аниқланишича, психоорганик бузилишларнинг ифодаланиши периферик асаб тизимининг шикастланиш даражаси билан боғлиқ. Олинган натижалар ушбу тоифадаги беморларни комплекс фармакотерапевтик даволаш зарурлигини асослайди.

Калит сўзлар: 2-тур қандли диабет, диабетик полинейропатия, психоорганик синдром, когнитив бузилишлар, электронейромиография, фармакотерапия.

Кириш. Диабетик полинейропатия 2-тип қандли диабетнинг энг кенг тарқалган сурункали асоратларидан бири бўлиб, периферик, автоном ва марказий асаб тизимига таъсир қилувчи мураккаб кўп омилли патологик жараёндир[1]. Сўнгги йилларда касалликнинг кечиши, беморларнинг ҳаёт сифати ва ижтимоий мослашувига сезиларли таъсир

кўрсатадиган неврологик, нейрофизиологик ва психоорганик бузилишлар ўртасидаги боғлиқликни ўрганишга алоҳида эътибор қаратилмоқда[2,3].

Тадқиқот материаллари ва усуллари

Қўйилган мақсадга эришиш учун 2-тип қандли диабет билан оғриган 137 нафар бемор кузатув остида бўлди. Барча текширилганлар ихтисослаштирилган эндокринологик ва неврологик бўлимларда даволаниш ва динамик кузатувдан ўтказилди. Беморларнинг ёши 45 ёшдан 72 ёшгача бўлиб, ўртача ёши $58,4 \pm 7,8$ ёшни ташкил этди.

Тадқиқот натижалари

Клиник кўринишларнинг таҳлили шуни кўрсатдики, диабетик полинейропатия билан оғриган беморлар таққослаш гуруҳига нисбатан оғриқ, парестезия, оёқ-қўлларнинг увишиши ва уйқунинг бузилишига кўпроқ шикоят қилишган.

Когнитив функцияларни ўрганишда диабетик полинейропатия билан оғриган беморларда MMSE ва MoCA кўрсаткичларининг пасайиши, айниқса яққол психоорганик ўзгаришлар мавжуд бўлганда аниқланди. Нейрофизиологик текширув асосий гуруҳдаги беморларда периферик нервлар орқали кўзғалишни ўтказиш тезлигининг сезиларли даражада пасайганини кўрсатди. Энг яққол ўзгаришлар яққол психоорганик бузилишлари бўлган беморларда аниқланган.

Олинган маълумотлар шуни кўрсатадики, диабетик полинейропатиянинг ривожланиши нафақат периферик неврологик бузилишлар, балки турли даражадаги когнитив бузилишларнинг ривожланиши билан ҳам кечади. Психоорганик ўзгаришлар ва нейрофизиологик кўрсаткичлар ўртасидаги аниқланган ўзаро боғлиқлик қандли диабетда асаб тизими зарарланишининг тизимли хусусиятини тасдиқлайди.

Хулоса

2-тип қандли диабет билан оғриган беморларда диабетик полинейропатия психоорганик бузилишларнинг ривожланиши билан кечади, уларнинг ифодаланиши периферик асаб тизимининг шикастланиши кучайиши билан ортади. Энг муҳим ўзгаришлар яққол психоорганик синдромли беморларда аниқланади, бу когнитив функцияларнинг пасайиши, неврологик ҳолатнинг ёмонлашиши ва электронейромиография кўрсаткичларининг сезиларли даражада ўзгариши билан намоён бўлади. Олинган натижалар когнитив бузилишларни эрта ташхислаш ва асаб тўқимаси метаболизмини яхшилашга, нейропатик синдромнинг оғирлигини камайтиришга ҳамда касалликнинг кейинги ривожланишини олдини олишга қаратилган комплекс фармакотерапевтик коррекцияни қўллаш зарурлигини асослайди.\

АДАБИЁТЛАР

1. Aziz N. et al. Biomarkers and Novel Therapies of Diabetic Neuropathy: An Updated Review //Current Pharmaceutical Biotechnology. – 2025. – Т. 26. – №. 14. – С. 2320-2338.
2. Fridman V. et al. Advances in the pathophysiology and treatment of diabetic peripheral neuropathy //bmj. – 2026. – Т. 392.
3. Golovacheva V. A., Parfenov V. A. Modern tactics of management of patients with diabetic polyneuropathy //Pharmateca. – 2016. – №. 5. – С. 30-37.

